

STUDIETUR TIL IRLAND GAV SPÆNDENDE INPUT

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES arrangerede i september en studietur til Irland. Formålet med turen var at se på samspillet mellem natur og landbrug. Vi besøgte natur- og landbrugsområder og talte med personer fra myndigheder, landbrug og rådgivningscentre.

[Samlet indtryk af Irland som landbrugsland](#)

[Irsk landbrugsrådgivning](#)

[Generelle irske tilskudsordninger](#)

[Innovativ tilskudsordning til naturpleje i The Burren](#)

Turen gav et indtryk af irsk landbrug, som lidt mere ekstensiv end dansk, med langt større andel af udegående dyr og grønne marker. En lavere grad af generelle lovkrav og regulering og dermed også flere muligheder for at give tilskud til små natur- og miljøforbedringer. Det var særligt spændende at høre om irlændernes erfaringer med en meget lovende skræddersyet resultatbaseret tilskudsordning i et meget unikt naturområde.

SAMLET INDTRYK AF IRLAND SOM LANDBRUGSLAND

Irland er, som sagnet fortæller, en meget grøn ø, hvor det milde klima og den megen nedbør giver gode betingelser for græsdyrkning, hvilket betyder at, kvæg og får er på græs næsten hele året rundt. Udover det grønne græs i landskabet, så gør irlænderne også meget for at pleje deres grønne image. Overalt er der små grønne græsmarker med græssende dyr, og markerne er opdelt af levende hegn og stendiger. Sammenlignet med danske forhold, så består irsk landbrug af langt flere men gennemsnitlig langt mindre landbrug. Der er omkring 130.000 landbrug med en gennemsnitlig størrelse på 40 ha i Irland. Ud af de 130.000 landbrug, er

111.000 landbrug med husdyr. Det generelle irske landbrug er koncentreret omkring produktionen af kødkvæg og mælk, som står for 60 % af den samlede landbrugsproduktion og generelt er det irske landbrug mindre intensivt sammenlignet med landbrugsproduktionen i Danmark.

Irsk landbrug er kendetegnet ved masser af levende hegn og afgræsning, samt at bedrifterne generelt er meget mindre sammenlignet med danske. Her et udsigtsbillede fra et opland i County Wexford. Dette område er specielt ved, at der er mange dyrkede marker i forhold til resten af Irland. Foto: Sebastian Piet Zacho, SEGES.

IRSK LANDBRUGSRÅDGIVNING

I Irland er rådgivningsstrukturen bygget op, så der både findes en semi-offentligt national virksomhed (Teagasc), samt private rådgivere. Teagasc yder direkte rådgivning til landmændene, men forsker og uddanner også de private rådgivere og landmænd i f.eks. naturpleje. De private rådgivningsvirksomheder er meget små enheder, oftest 1- eller 2-mands virksomheder. Disse virksomheder rådgiver primært om faglige emner, grundbetaling og tilskud, mens økonomirådgivningen for landbrug foretages af revisorer. Private rådgivningsvirksomheder er også i Irland organiseret nationalt, i dette tilfælde i ACA ([Agricultural Consultants Association](#)).

GENERELLE IRSKE TILSKUDSORDNINGER

Der er et stort udbud af forskellige tilskudsordninger under landdistriktsprogrammet, hvor landmænd kan søge tilskud igennem en lang række tiltag, både til marker i omdrift og til naturpleje.

I 2014 indførte irerne GLAS (Green, Low-Carbon, Agri-Environment Scheme) under det nye Landdistriktsprogram for 2014 – 2020. Under denne ordning kan irske landmænd søge tilskud

via forskellige kanaler, afhængig af størrelse, drift og naturindhold på landbrugsarealet, og de irske landmænd kan få tilsagn om støtte, hvis de vil udføre nogle af de 26 forskellige tiltag bekræftet i et katalog. Det kan være alt fra at reducere jordbearbejdning, så efterafgrøder, lave randzoner eller sætte fugle- og flagermuskasser op. Når de irske landmænd får tilsagn, skal de deltage i et 6 timers obligatorisk kursus, for at få en bedre forståelse for ordningernes formål og krav, og landmanden kompenseres med 100 € for deltagelsen. Både landmænd og rådgivere oplever et positivt udbytte af at deltage i kursuset.

INNOVATIV TILSKUDSORDNING TIL NATURPLEJE I THE BURREN

The Burren, et 72.000 ha stort område i det vestlige Irland, er rigt på dyr og planter som er sjældne både i Europa og Irland. Vegetationen her er helt speciel, idet Burren er det eneste sted på jorden, hvor der vokser både alpine og subtropiske planter ved siden af hinanden. Klima og geologi i området har ført til dannelse af et unik landskab, der lokalt betegnes som de frugtbare klipper. Det regner meget, ca. 2 – 3.000 mm pr. år, hvilket er næsten 2-3 gange mere end i det vestlige Danmark, men der falder meget sjældent sne i området og klipperne holder godt på varmen, derfor er vækstsæsonen lang. The Burren bærer meget præg af ekstensive landbrugsmæssige aktiviteter, primært i form af afgræsning, især vintergræsning, som er centralt for den store biodiversitet der er i området. Arealet ville springe i skov uden afgræsningen, der er funderet i omegnen af 6000 år, og som derfor har medvirket til at skabe den helt unikke natur. Manglende rentabilitet ved driftsformen er en trussel for den fortsatte drift i området og via et LIFE-projekt blev der oprettet en ordning "The Burren Farming for Conservation Programme (BFCP)", som var skræddersyet til The Burren. Her har man indført en tilskudsordning kaldet RBAPS (Result-Based Agri-Environmental Payment Schemes), hvor lodsejerne får tilskud alt efter hvor godt de plejer deres arealer. Kriterierne er i høj grad baseret på strukturindikatorer, bl.a. om der er afgræsset nok, om der er brugt tilskudsfoder eller om der er krat og tykt lag førne på arealet. Ud fra disse kriterier, som vægtes forskelligt, får landmanden en score på mellem 1-10. Denne score er afgørende for størrelsen af tilskuddet. Jo højere scorer, jo højere udbetaling. Hvis man får en score på 9, får man endda en bonusudbetaling på 10 %, og hvis man når op på en score på 10, får man 20 %.

De farmere der er

med i ordningen i The Burren får hvert år visuelt bedømt deres areal på en score på 0 -10, hvilket er afgørende for størrelsen på tilskuddet. Her et billede fra en mark med afgræsning i The Burren.

Foto: Sebastian Piet Zacho, SEGES.

Det er private rådgivere (betalt af landmanden), som årligt laver en visuel kontrol af arealet. Den årlige vurdering sikrer, at landmanden kan justere sin indsats hele tiden. For at kunne udføre kontrolarbejdet kommer de private rådgivere på fem kurser og en årlig opfølgning. Hvis et areal går mere end 1 point op, f.eks. fra 7 til 9, bliver arealet kontrolleret af uvildige rådgivere. Erfaringen er, at det ikke er nødvendigt med et stort plantekendskab for at vurdere arealernes kvalitet. Landmændene inviteres med ud for at vurdere arealernes score, og får på den måde en god forståelse af, hvordan arealerne skal plejes. Det er vurderingen, at lodsejerne i fremtiden måske selv kan vurdere deres arealer, da erfaringerne er, at lodsejerne godt selv er klar over, hvornår arealerne er velplejet og derfor kan løfte opgave og samtidig får et større ejerskab til plejen. Udover den visuelle kontrol, får lodsejerne også rådgivning i, hvordan de kan optimere deres pleje af arealet, så de i fremtiden kan få en højere score.

Fra i år skal programmet indbygges i landdistriktsprogrammet, og irerne er overbeviste om, at det kommer til at ske ganske smertefrit, da systemet er meget gennemskueligt og effekten tydelig. Irerne vurderer selv, at det er let at administrere denne kontrolform, som giver mere rådgivning end administration. Erfaringen viser, at der kan opstå et positivt incitament blandt landmændene, til at opnå en høj naturværdi, da der opstår konkurrence om at få den højeste score. Det bliver spændende at følge udviklingen i den irske kontrolmodel – især når den har været under EU's lup.

Studietursgruppen bestod af en god blandet flok, med deltagere fra SEGES, NaturErhvervstyrelsen og de lokale rådgivningsvirksomheder. Her et billede det storslåede Cliff Of Moher, som er nogle lodrette klippe på 200-300 meter ud fra den irske vestkyst. Foto: Sebastian Piet Zachø, SEGES.